

ՄԱՐԴԸ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԳԼՈՒԽ ԳՈՐԾՈՑԸ

«Ո՞վ է մարդը՝ որ զայն կը յիշես,
«Կամ մարդու որդին, որ անոր կ'այցելես»
(Սղմ. 8.4-5):

Ա.- Սաղմոսերգու Դաւիթ քաջաւորը, գիշերուան ընթացքին, դիտելով երկինքը՝ Աստուծոյ մեծվայելչութիւնը, լուսինը, եւ աստղերը, խանդավառ հիացումով եւ սփանջացած Աստուծոյ փառաւորութենէն՝ զարհուրած կը բացագանչէ. «Ո՞վ է մարդը՝ որ զայն կը յիշես, կամ մարդու որդին, որ դուն անոր կ'այցելես» (Սղմ. Ը.4-5):

Արդարեւ մարդկային հասկացողութեամբ անհասկնալի է եւ նոյնիսկ անըմբռնելի կը թուի, թէ՛ ինչպէս կ'ըլլայ որ այս տիեզերագործ Արարիչը կը յիշէ մարդ արարածը եւ մինչեւ իսկ անոր այցելութիւն կ'ընէ: Նմանապէս Յոբ արդարեւ ալ կը խորհրդածէ. «Մարդը ո՞վ է, որ դուն մեծ բան մը համարես, եւ անոր համար հոգ տանիս» (Յոբ. Է. 17):

Աստուած ստեղծեց ամբողջ տիեզերքը, երկինքն ու երկիրը, ծովն ու ցամաքը, լոյսը, արեւը, լուսինը եւ աստղերը, ելլն., բայց կը պակսէր էականը, գլուխ գործոցը՝ մարդը, որ պիտի ըլլայ Աստուծոյ փոխանորդը, աստուածը եւ իշխանը: Ուստի «Աստուած գետնի հողէն շինեց մարդը իր պատկերով, իր նմանութեամբ եւ անոր ունեցումներու (ֆիթին) կենդանութեան շունչը փչեց, եւ մարդը կենդանի հոգի եղաւ» (Մնդ. Բ.7): Ուստի մարդը ստեղծուեցաւ Աստուծոյ պատկերով: Մարդը ունեցաւ Աստուծոյ կենդանի շունչը եւ հոգին: Արդ՝ մարդը սուրբ երրորդութեան երեք ստորոգելիները. կը բովանդակէ իր մէջը. Հօր Աստուծոյ պատկերովն է.

Որդի Աստուծոյ նմանութիւնն ունի.
Սուրբ Հոգի Աստուծոյ շունչը եւ հոգին ունի:

Աստուած մարդը օծեց աստուածային իմաստութեամբ եւ շնորհներով: Արարիչը պարգեւեց անոր փոխանորդութիւն երկրի վրայ, իշխելու եւ տիրելու: Մարդը ստեղծուած է անարատ եւ ազատ կամֆով՝ հնազանդելու կամ անհնազանդ դառնալու:

Ահաւասիկ ասոր մէջ կը կայանայ մարդուն առաջին արժանիքը:

Սբ. Գրիգոր Նարեկացի Աստուծոյ մարդասիրութեան մասին ունի սա. խորհրդածութիւնը «Դուք երբեք հրեշտակասէր չանուանուեցար, սակայն անոնց պետութիւնները հաստատեցիր. Դուն որ երկինքը քան իմաստներուդ այս գործը, զարդարեցիր անոնց լուսաւոր լապտերներով, երբեք անոնց սիրով չպարծեցար, այլ՝ քեզի համար աւելի մեծ գովեստի տիտղոս նկատեցիր եւ նախընտրեցիր մարդասիրութիւնը» (Նարեկ. Բան ԼԵ. Ա. մաս):

Բ. ՄԱՐԴՈՒՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՐԺԱՆԻՔԸ

Աստուած բարութեան ստեղծիչն է եւ բաշխողը, իսկ հակառակորդ բանսարկու Սատանան՝ չարութեան յղացողը եւ չարագործողը: Որովհետեւ իր մէջի չարութիւնը ի բնէ է, ինչպէս օճր որ հոմանիշ դարձած է Բանսարկուն, իր մէջի թոյլը բնածին է, ուրիշէ չի ստանար: Հակառակորդը բնութեամբ միմիայն չարիք գործուող է, որովհետեւ երբեք բարիք չի կրնար կատարել: Ինչպէս խաւարը իր մէջ լոյս չի կրնար ունենալ, ոչ ալ լոյսը՝ խաւար: Իսկ մարդ արարածը ստեղծուած է Աստուծոյ փառքին համար, որ իր ազատ կամֆով, իր իմացականութեամբ պիտի ապրի, գործէ

է եւ օրհնէ զԱստուած: Որովհետեւ մարդն է այն միակ էակը որ կրնայ մեծ դեր խաղալ այս աստուածային եւ դիւային զօրութեանց միջեւ, շնորհիւ իր հաւատին եւ սիրոյ: Ան իշխանութիւն ունի մէկը սիրել եւ միւսը ատել կամ մէկուն յարիլ եւ միւսէն հրաժարիլ: Երկրորդ՝ մարդուն արժանիքը կը կայանայ Աստուծոյ նմանութեան մէջ, որովհետեւ այդ նմանութեան շնորհիւ, Աստուած կը վերաբերի մարդուն հանդէպ իբրեւ փոխանորդ եւ նոյնիսկ անոր անկումէն, սկզբնական մեղքին պատճառաւ, Տէրը չի գրկեր զինք փոխանորդութեան պատիւէն կամ իշխանութենէն: Մարդուն նմանութիւնը՝ Աստուծոյ հետ, կը մղէ մեզ խորհրդածելու Աստուծոյ սիրոյ խուհուրդը մարդուն հանդէպ: Ապացոյց՝ Աստուած անհնազանդ եղող հրեշտակները թողուց պատիժի տակ, բայց մարդուն յանցանքները ներքեց եւ բռնեց զինք եւ ուժգին վերականգնեց իր պաշտօնին վրայ: Պէտք է ըսել որ ամբողջ Աստուածաշունչի պատմութիւնը կը խօսի երեք բեմաներու մասին. Աստուած, մարդ եւ Սատանան: Անոր բոլոր գիրքերը (66) կը պատմեն Աստուծոյ եւ մարդուն յարաբերութեանց մասին, եւ Սատանային չարութեան եւ նենգութեան մասին թէ՛ ինչպէս կրնայ միշտ մեղանչել տալով՝ հեռացնէ մարդը իր Ստեղծիչէն:

Աստուած բարեբարն է մարդուն: Աստուած միայն գերակայ, մարդէն անսահմանօրէն բարձր էակը չէ, այլ Տէրն է գթած, ողորմած, երկայնամիտ՝ մարդուն հանդէպ, որուն արարիչն է նախախնամողը եւ փրկիչը: Վերջապէս մարդուն զօրութիւնը՝ կը գոյանայ իր տկարութեան մէջ (տես. Բ. Կորն. ԺԲ. 9): Գ.- ՄԱՐԴ ՈՐՊԵՍ ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՐԿՐԻ ՎՐԱՅ

Անմիջապէս ըսենք որ Աստու-

ածաշունչի մէջ երբ կը կարդանք մարդը՝ որպէս աստուած, պէտք է հասկնալ իր լայն առումով եւ իմաստով, եւ ոչ թէ՛ յատուկ անուն, երբեք գայթակղութիւն տեղի չունենայ: Օրինակ մը տանք. Աստուած երբ կ'ուզէր Մովսէսը Փառաւորին դրկել, որպէս զի Իսրայէլի ժողովուրդը եգիպտոսէն, ծառայութեան երկրէն ազատագրելու համար, Մովսէս սկիզբը կը վախնար եւ կը տատամսէր, եւ չէր ուզեր այդ առաջնորդի պաշտօնը ստանձնել: Աստուած պատասխանեց Մովսէսի. «Քու եղբայրդ՝ Ահարոնը բուտեղդ թող խօսի ժողովուրդին, եւ ան քեզի բերնիդ տեղ ըլլայ, իսկ դուն անոր աստուծոյ տեղ ըլլաս» (Ելց. Գ. 17):

Մարդ արարածը Աստուծոյ փոխանորդն է աշխարհի վրայ, որով տէրն ու տիրակալը կը դառնայ անոր: Քանի որ Աստուած ըսաւ. «Մեր պատկերին եւ մեր նմանութեան պէս մարդ շինենք» (Ծնդ. Ա. 26): Ասոր համար սաղմոսերգուն Ս. Հոգիով կը գոչէ. «Ես ըսի՝ թէ՛ դուք աստուածներ էք» (Սղմ. 82.6): Քրիստոսն ալ զայն հաստատելով՝ կ'ըսէ. «Կարելի չէ որ այս գրուած աւրուի» (Յվհ. 10.35): Ասոր համար Յիսուս իր աշակերտները բարեկամներ կը կոչէ. «Դուք իմ բարեկամներս էք» (Յվհ. ԺԵ. 14), իսկ իր հրաշափառ Յարութենէն ետք՝ եղբայրներ. Յիսուս ըսաւ Մարիամ Մագդալենացիին. «Գնա դուն իմ եղբայրներուս եւ ըսէ անոնց թէ՛, ես կ'ելլեմ իմ Հօրս բով եւ ձեր Հօր բով, եւ իմ Աստուծոյս բով եւ ձեր Աստուծոյն բով» (Յվհ. 20.17): Յիսուս երբ երկինք համբարձաւ եւ նստաւ Աստուծոյ աջ կողմը, իր եղբայրներուն օթեւաններ պատրաստեց (տես. Յվհ. 14.3):

Մարդը՝ Աստուծոյ փոխանորդը կամ դատաւորը ոչ միայն երկրի վրայ իշխանութիւն ունի, այլ նաեւ երկինքի

մէջ, վերջին Դատաստանին, ինչպէս կ'ըսէ մեր Տէրը Յիսուս իր Առաքելներուն. «Դուք ալ պիտի նստիք տասներկու աթոռներու վրայ, դատելու համար Իսրայէլի տասներկու ցեղերը» (Մտք. 19.28, Ղկա. 22.30): Պօղոս Առաքել դատավարութեան մասին Կորնթացիներուն կը գրէ. «Զէ՞ք գիտեք թէ՛ մենք հրեշտակներն ալ պիտի դատենք, ուր մնաց թէ՛ երկրաւորները» (Ա. Կորնթ. 6.2,3):

Դ. ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀԱՐՍԸ՝ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Արդարեւ, Աւետարաններուն մէջ գրուած է երկինքի հարսանիքին մասին առակներով: Այսպէս՝ «Միթէ կարելի՞ է որ հարսանիքի տղաքը ծով պահեն, երբ փեսան իրենց հետն է» (Մրկ. Բ. 18):

«Ո՛վ որ հարսը ունի՝ փեսան ան է» (Յվհ. Գ. 29):

«Երկինքի թագաւորութիւնը կը նմանի թագաւորի մը, որ իր որդւոյն համար հարսանիք մը ըրաւ» (Մտք. 22.2):

Արդարեւ, Աստուածաշունչին մէջ, մարդուն պատմութիւնը կը սկսի հարսանիքով եւ աշխարհի վախճանին պիտի շարունակուի երկինքի մէջ, գառնուկի եւ հարսի հարսանիքով:

Մեր նախահօր եւ նախամօր՝ Ադամին եւ Եւային ամուսնութեան խորհուրդը տեղի ունեցաւ դրախտի պարտէզին մէջ, եւ պսակի արարողութիւնը կատարեց Ինքն Արարիչ Աստուածը:

Ամուսնութեան գաղափարը Հին Ուխտէն կու գայ, ինչպէս կը կարդանք Եսայի մարգարէի գիրքին մէջ, ինչպէս նաեւ յաջորդ մարգարէները երգեցին Աստուծոյ եւ Իսրայէլի հոգեւոր սէրը, միութիւնը եւ ամուսնութիւնը: Աստուած սէր է, եւ սէրը կ'ուզէ իր հարսէն՝ իր ընտրեալ ժողովուրդէն: Ինչպէս Մովսէս մեծ մարգարէն Աստուծոյ սիրոյն մասին

խօսելով՝ կը պատուիրէ. «Ով Իսրայէլ, Բու Տէր Աստուածդ սիրես Բու ամբողջ սրտովդ, ամբողջ հոգովդ եւ ամբողջ զօրութեամբդ» (Բ. Օրգ. 6.5, Մարկ. 12.30): Նման սիրահար երիտասարդի մը, որ սաստկաբար (passionnement) կը սիրէ հարսը: Ինչպէս կը կարդանք. «Երուսաղէմ, դուն իմ հաւնածս, Տէրը քեզ պիտի հաւնի, Քու երկիրիդ հետ պիտի ամուսնանայ: Ինչպէս երիտասարդը կ'ամուսնանայ կոյսին հետ» (Ես. 62.4-5): Աստուծոյ սիրոյն գերագոյն հովուերգութիւնը կ'երգէ Սողոմոն թագաւորը իր «Երգ Երգոց» գրքին մէջ. «Քու սէրդ մահուան պէս զօրաւոր է. եւ նախանձը՝ գերեզմանի պէս խիստ» (Երգ. 8-6):

Արդարեւ, երկնաւոր փեսային սէրը սաստիկ զօրաւոր է, մինչեւ մահուան աստիճան: Ապացոյց՝ Փեսան իր հարսին սիրոյն երկինքէն՝ իր Հօր ծոցէն աշխարհը իջաւ եւ մարմին առնելով՝ մեր մէջ բնակեցաւ. ապա՝ մահուան դատապարտուեցաւ՝ այն ալ խաչի մահուան, որով իր պատուական արեան գինով փրկեց հարսը ադամական կամ սկզբնական մեղքէն, եւ երեք օր գերեզման մնալէ ետք, երրորդ օրը Յարութիւն առնելով՝ արքայութիւնը շնորհեց Հարսին՝ այսինքն Եկեղեցիին:

Աշխարհի վախճանին, ինչպէս կը գրէ Յովհաննէս աստուածաբան Աւետարանիչը իր «Յայտնութեան» գրքին մէջ, գառնուկի հարսանիքը տեղի պիտի ունենայ երկինքին մէջ. «Խնդանք, ուրախանանք եւ փառք տանք Աստուծոյ, որովհետեւ Գառնուկին հարսանիքը հասաւ, եւ Անոր կիներ ինքզինքը պատրաստեց» (Յայտ. 19.7):

«Երանելի են անոնք, որ Գառնուկին հարսանեաց ընթրիքին կանչուած են» (Յայտ. 19.9):

ՎԱԶԷ Ծ. ՎՐԴ. ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ